Memorandum o porozumění při spolupráci a společném zájmu o rozvoj občanské vědy v České a Slovenské republice

(září 2025)

Úvodní ustanovení

Toto Memorandum o Porozumění (Memorandum) je uzavřeno mezi institucemi, jednotlivci, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty, které se zabývají občanskou vědou v České republice a Slovenské republice. Cílem je vytvoření platformy pro spolupráci, sdílení zdrojů, výměnu zkušeností a podporu rozvoje občanské vědy v těchto zemích. Toto memorandum inicioval Ústav geoniky Akademie věd ČR za podpory projektu *European Citizen Science*.

Článek 1: Cíle

1. **Občanská věda (OV):** Zapojení veřejnosti do vědeckého výzkumu na různých úrovních, od definice výzkumné otázky přes sběr dat po analýzu a interpretaci výsledků, včetně řešení společenských výzev, které mohou mít aplikační potenciál a jsou v souladu s 10 principy občanské vědy podle ECSA.
2. **Cíle Memoranda:**
   - Podpora spolupráce mezi akademickými institucemi, neziskovými organizacemi, jednotlivci a dalšími subjekty v České a Slovenské republice.
   - Vytvoření a rozvoj platformy pro občanskou vědu.
   - Zajištění viditelnosti občanské vědy v obou zemích a její integrace do politik a veřejného života.
   - Podpora otevřené vědy, demokratizace znalostí a zapojení široké veřejnosti do výzkumu.

Článek 2: Principy spolupráce

1. **Dobrovolnost:** Vstup do Memoranda je zcela dobrovolný a nevytváří právní závazky nebo nezakládá žádné právní vztahy.
2. **Inkluze:** Zapojení všech relevantních aktérů bez jakékoliv diskriminace.
3. **Sdílení znalostí:** Aktivní výměna zkušeností, sdílení příkladů dobré praxe, poučení, osvědčených postupů a výsledků mezi členy platformy.
4. **Transparentnost:** Otevřená komunikace o aktivitách a rozhodnutích platformy.

Článek 3: Oblasti spolupráce

1. **Podpora projektů OV:** Poskytnutí podpory stávajícím projektům a iniciace nových aktivit.

2. **Vzdělávání a osvěta:** Organizace workshopů, školení a veřejných akcí zaměřených na občanskou vědu, včetně sdílení znalostí formálního, neformálního a informálního charakteru.
3. **Datová infrastruktura:** Vytvoření otevřených databází pro sdílení dat získaných prostřednictvím OV. Podpora společného portálu české a slovenské občanské vědy – CitizenScience.cz (případně CitizenScience.sk) a vytvoření standardů kvality projektů OV.
4. **Policy-making:** Poskytování odborných doporučení vládním institucím na základě výsledků OV projektů.
5. **Medializace aktivit OV:** Aktivní propagace aktivit občanské vědy prostřednictvím tradičních i digitálních médií.

Článek 4: Struktura platformy

1. **Signatář:** Každý, kdo připojí svůj podpis (nebo podpis statutárního zástupce) a reprezentuje akademickou instituci, neziskovou organizaci, další subjekt nebo sebe jako jednotlivce. Signatáři se scházejí alespoň jednou ročně.
2. **Koordinační výbor:** Dobrovolná skupina zástupců z různých sektorů (akademie, neziskové organizace, jednotlivci), která bude řídit aktivity platformy. Tvoří ji 5 zástupců volených signatáři, z nichž 1 plní roli hlavního koordinátora a zastupuje platformu navenek. Koordinační výbor má mandát 2 roky.
3. **Pracovní skupiny:** Tematicky zaměřené týmy (např. přírodní vědy, sociální vědy, vzdělávání, etika, data), které budou vytvořeny na základě návrhů s jedním vedoucím a zástupcem.
4. **Komunikace:** Využití webové platformy CitizenScience.cz (případně CitizenScience.sk) sloužící jako informační rozcestník pro další komunikační kanály, které budou na tuto platformu navázány, včetně interních komunikačních nástrojů. Tato webová platforma bude uvádět odkazy na signatáře Memoranda.

Článek 5: Závazky signatářů

1. Přispívat k rozvoji občanské vědy prostřednictvím účasti na projektech a sdílení zdrojů.
2. Podílet se na práci v rámci pracovních skupin, do kterých se zájemci přihlásí, podle svých možností.
3. Respektovat principy otevřenosti, inkluze a spolupráce.
4. Účastnit se setkání platformy za účelem koordinace aktivit.

Článek 6: Financování

1. Platforma bude usilovat o financování prostřednictvím grantových programů (např. Horizon Europe) a národních zdrojů (např. GAČR, AP VV) prostřednictvím signatářů, včetně podpory crowdfundingových kampaní.
2. Signatáři mohou dobrovolně přispívat finančně nebo poskytovat nefinanční podporu (např. prostory pro akce).

Článek 7: Doba trvání a ukončení

1. Toto Memorandum je uzavřeno na dobu neurčitou s možností revize každé dva roky.
2. Každý signatář může svoji spolupráci ukončit písemným oznámením bez sankcí.

Článek 8: Závěrečná ustanovení

1. Signatáři tohoto memoranda vyjadřují svou vůli vzájemně spolupracovat v oblastech vymezených tímto memorandem formami zde uvedenými.
2. Memorandum je projevem svobodné vůle jeho signatářů.

V Brně dne 13. 11. 2025